

Qirqinchi Oyatning Yashirin Tarixi — Yigirma Yettinchi Raqam

Hizqiyol kitobi, sakkizinchi bob

Jeff Pippenger

2026-08-17

Hizqiyoy kitobida sanalarga oid “o‘n uchta” ishora bor; ulardan oltitasi Quddusga, oltitasi Misrga va bittasi Tirga taalluqlidir. Bu ishoralarning barchasi “o‘n uch” soni ramziy ifodalaydigan isyon kontekstida berilgan. Hizqiyoning xotini falajdan vafot etib, uchinchi qamalning boshlanishi belgilangandan keyingi yili, Hizqiyoga Misrga qarshi gapirish amr qilindi va uning qirq yil davomida vayron bo‘lib yotishi bildirilgan edi.

Va Men Misr yurtini vayron qilingan mamlakatlar o‘rtasida xarob qilaman, uning shaharlari ham vayron qilingan shaharlar orasida qirq yil xarob bo‘lib yotadi; va Men misrliklarni xalqlar orasiga sohib yuboraman, ularni mamlakatlar bo‘ylab tarqatib yuboraman. Biroq Egamiz Rabbiy shunday deydi: qirq yil oxirida Men misrliklarni ular sohib yuborilgan xalqlar orasidan yig‘ib olaman. Va Men Misrning asirligini qaytaraman, ularni Patros yurtiga, o‘z maskanlari bo‘lgan yurtga qaytaraman; va ular u yerda past bir shohlik bo‘ladilar. Hizqiyol 29:12–14.

Qamal miloddan avvalgi 588-yilda boshlandi, va bir yil o‘tib, miloddan avvalgi 587-yilda Hizqiyoga gapirish amr qilindi. O‘n yettinchi oyatda miloddan avvalgi 571-yil Misr ko‘rsatilgan xizmati evaziga Bobilga berilishini bildiradi. Muqaddas Kitob xronologlari oyatlarda ko‘rsatilgan qirq yillik davr sifatida miloddan avvalgi 567-yildan miloddan avvalgi 527-yilgachani taklif qiladilar; va miloddan avvalgi 587-yilda e‘lon qilingan dastlabki hukm xabaridan tortib, o‘n yettinchi oyatdagi miloddan avvalgi 571-yildagi Egamiz Misrni Navuxadnazar qo‘liga bergani haqidagi bayonigacha, biz “o‘n yetti yillik” bir davrni ko‘ramiz.

Nebuxadnazar lashkari Tirga qarshi uzoq va mashaqqatli yurish olib bordi (qamal taxminan 13 yil, miloddan avvalgi 586–573 yillar atrofida davom etdi). Askarlar nihoyatda qattiq mehnat qildilar (har bir bosh kal bo‘ldi, har bir yelka esa yuk ko‘tarishdan yalang‘ochlanib ishqalandi), biroq ular Tirning o‘zidan hech qanday sezilarli haq yoki o‘lja olmadilar. Shu bois, bu foydasiz mehnat evaziga, Xudo Nebuxadnazarga Tirga qarshi uning lashkari qilgan ishi uchun tovon (“haq”) sifatida Misrni berishga qaror qildi.

O‘sha uyda qolinglar, ular sizlarga nima bersalar, shuni yeb-ichinglar; chunki mehnatkash o‘z haqiga loyiqdir. Uyma-uy yurib o‘tmanglar. Luqo 10:7.

Shunday qilib, Navuxadnazar avval Tirni oldi va o‘n uch yillik qamaldan keyin unga Misr berildi. U Tirni olishidan oldin, miloddan avvalgi 586-yilda Quddusni oldi, so‘ng Tirga qarshi o‘n uch yil davom etgan qamalni amalga oshirdi, undan keyin esa Misrni oldi. Quddus miloddan avvalgi 586-yilda qo‘lga olindi, Tir qamali esa miloddan avvalgi 586-yilda boshlanib, miloddan avvalgi 573-yilgacha davom etdi. O‘n uch soni Amerika Qo‘shma Shtatlari bilan bog‘liq.

Opa Uayt bizga Hizqiyo kitobidagi Quddus Laodikiyalik Yettinchi kun adventistlari jamoatini, shimol podshohi Navuxadnazar esa oxirgi kunlarda papalik hokimiyatini ifodalashini ma'lum qiladi. Yigirma to'qqizinchi bobdagi tarixiy tasvirda, xalqingning bosqinchilari bo'lgan va papalik Rimini ifodalovchi oxirgi kunlardagi kuch, ushbu bobda uchta tuzilmani zabt etadi. Avval u Quddusni, so'ng Tirni va nihoyat Misrni egallaydi.

Hukm Xudoning uyidan boshlanadi, va Amerika Qo'shma Shtatlaridagi protestantlikning shoxi yakshanba qonunidan oldin birinchi bo'lib mag'lub etiladi. Amerika Qo'shma Shtatlaridagi murtad protestantlikning shoxi qadimgi Isroil milodiy 34-yilda va protestantlar 1844-yilda chetlab o'tilgani kabi, chetlab o'tiladigan "avvalgi" ahd xalqini ifodalovchi Laodikiyadagi Yettinchi kun adventistlari jamoatini o'z ichiga oladi. Xudoning o'sha avvalgi ahd xalqining 34 va 1844-yillarda chetlab o'tilishi har ikkisi ham Doniyor 8:14 dagi ikki ming uch yuz yillik bashoratning payg'ambarlik tarixida ifodalangan. Hukm Xudoning uyidan boshlanadi va protestantlikning shoxi respublikachilikning shoxidan oldin hukm qilinadi.

Zero hukm Xudoning uyidan boshlanish vaqti keldi; agar u avval bizdan boshlansa, unda Xudoning xushxabariga itoat etmaydiganlarning oqibati nima bo'lur? 1 Butrus 4:17.

Misr ustidan hukmning birinchi eslatilishi yigirma to'qqizinchi bobning birinchi oyatida joylashgan, va Hizqiyol tomonidan Misr bilan bog'liq holda tilga olingan oxirgi sana ayni shu bobning o'n yettinchi oyatidadir. Bu bob avval zamonaviy Rim protestantizm shoxini, so'ng esa yaqinda keladigan yakshanba qonuni paytida yengib o'tiladigan respublikachilik shoxini ifodalovchi Tirni yengishini ko'rsatadi. Tir (Amerika Qo'shma Shtatlari) yakshanba qonuni paytida Navuxadnazar tomonidan zabt etilganda, Misr ham uning qo'liga topshiriladi. Ana shu nuqtada papalikning halokatli yarasi tuzaladi. Nafaqat papalikning halokatli yarasi o'shanda tuzaladi, balki Hizqiyol bizga bu keyingi yomg'ir davrida sodir bo'lishini ham bildiradi.

O'sha kunda Men Isroil xonadonining shoxini unib chiqishga sabab qilaman, va ularning o'rtasida senga og'iz ochishni beraman; va ular Men Egamiz ekanligimni bilib oladilar. Hizqiyol 29:21.

Yoqub va Isroil

Ishayo shuni aniqlaydiki, Isroil kurtak yozadi, gullaydi va butun yer yuzini meva bilan to'ldiradi. Kurtak yozish, gullash va meva berishning ushbu uch bosqichini yuzaga keltiradigan narsa yomg'ir, va Ishayoga ko'ra, "qattiq shamol" tiyilganda keyingi yomg'ir keladi. U yana shuni aniqlaydiki, kurtak yozish, gullash va meva berish davrida Yoqubning gunohlari poklanishi kerak, va "poklangan" deb tarjima qilingan ibroniycha so'z "kaforat qilingan" ma'nosini bildiradi.

U o'sib chiqqanida, Sen uni me'yor bilan jazolaysan; sharq shamoli esgan kunda U O'zining qattiq shamolini to'xtatadi. Shuning uchun Yoqubning gunohi poklanadi; uning gunohini olib tashlashning butun mevasi shudir: u qurbongohning barcha toshlarini maydalanib ketgan ohaktoshlardek qilganida, muqaddas daraxtzorlar va butlar tik turmaydi. Ishayo 27:8, 9.

Nizoning to'rt shamoli ("Uning qattiq shamoli") jilovlanganda, bir yuz qirq to'rt mingning muhrlanishi boshlanadi va Adventizmdagi dono bilan yovuz oxir-oqibat ajratib qo'yiladi;

bularning barchasi esa “sharq shamoli kuni”da amalga oshadi. Muhrlanish vaqti 11-sentabrda bir sepilish bilan boshlandi va Yakshanba qonuni paytida to‘la bir quyilish bilan yakunlanadi; o‘shanda yer hosil bilan to‘ladi. Muhrlanish vaqti Malaki uchinchi bobga muvofiq ravishda bosqichma-bosqich poklanish va tozalanishdir. Ammo Hizqiyo yigirma to‘qqizning boshlanish va tugash sanalari bilan ifodalangan o‘n yetti yillik davr ichida, Injil bashoratining oltinchi shohligini zabt etish sodir bo‘ladi; bu Quddus bilan ifodalanadi, ya’ni protestantizm shoxining ramzi — jamoat, hamda Tir bilan, ya’ni respublikachilik shoxining ramzi — davlat. Tirning o‘n uch yillik qamali tugaganidan ko‘p o‘tmay, Misr bilan ifodalangan o‘n shohlikdan iborat yettinchi shohlikning zabt etilishi yuz beradi. Quddus, Tir va Misrning bu uch zabt etilishi “Isroil xonadonining shoxi” kurtak yozganda va unga og‘iz ochilishi berilganda sodir bo‘ladi.

Ruhoniy Hizqiyolning ham, ruhoniy Zakariyoning ham soqovligi Yakshanba qonunida nihoyasiga yetadi; o‘sha paytda Amerika Qo‘shma Shtatlari ham, Balomning eshagi ham gapiradi. Rabbiy Yakshanba qonunida Isroil xonadonga “og‘izning ochilishi”ni beradi. Shunda Yoqubning gunohlari poklangan bo‘ladi va uning nomi Isroil xonadoni deb o‘zgartiriladi. Ular e‘lon qiladigan xabar, Doniyor bilan ifodalangan bashoratli soqovlikning uchinchi guvohi orqali tasvirlanadi; o‘sha paytda unga Doniyor kitobining o‘n birinchi bobidagi xabar beriladi, bu esa Habakkukning o‘sha paytda “gapiradigan va yolg‘on so‘zlamaydigan” vahiyidir. Hizqiyol, Zakariyo va Doniyor uchinchi farishtaning baland nidosi e‘loniga muvofiq keladi; xuddi shuningdek, o‘n beshinchi bobdagi Yeremiyo ham, agar u birinchi umidsizlikdan qaytsa, Xudoning og‘zi bo‘lishi va‘da qilingan joyda, shu e‘lon bilan muvofiqlashadi.

Nega dardim uzluksiz, yaram esa tuzalmas, shifo topishni rad etadi? Nahotki Sen men uchun butunlay yolg‘onchiday, qurib qoladigan suvlarday bo‘lsang? Shuning uchun Egamiz shunday deydi: Agar sen qaytsang, Men seni yana qaytaraman, va sen Mening huzurimda turasan; agar sen qimmatlisini qabihdan ajratib chiqarsang, sen Mening og‘zim kabi bo‘lasan. Ular sening oldingga qaytsinlar, ammo sen ularga qaytma. Yeremiyo 15:18, 19.

Iso boshlanish orqali oxirni tasvirlaydi, va 9/11 da sepilish kurtaklar chiqardi hamda Yoqubning niholi o‘rishni boshladi; nihoyat, Yoqubning gunohi poklanganda, Isroil xonadoni so‘zlaydi. Yomg‘ir orqali amalga oshgan 9/11 dagi kurtak yozish muhrlash davrining oxiridagi bir kurtak yozishni timsollaydi; o‘sha paytda Isroil xonadonining “shoxi” kurtak yozadi, aynan murtad Protestantizm va Respublikachilikning shoxlari Navuxadnazar tomonidan yengib o‘tilgan joyda.

Ana shu nuqtada protestantizmning soxta shoxi bilan protestantizmning haqiqiy shoxi o‘rtasidagi farq, Isroil qabilalarining boshqa hassalaridan ajralib turuvchi, kurtak yozgan Horunning hassasi timsolida qarama-qarshi qo‘yiladi. Hizqiyolning yigirma to‘qqizinchi bobidagi ikki sana tez orada keladigan yakshanba qonuni davrida bir yuz qirq to‘rt mingliklarning bayrog‘i ko‘tarilishining tarixini aniqlab beradi.

G‘unchalash, gullash va yer yuzini meva bilan to‘ldirish jarayoni 9/11 dagi keyingi yomg‘irning sepilishidan boshlandi; xuddi Pentikost mavsumi Masih O‘z shogirdlariga bir necha tomchi puflaganidan boshlanib, keyin to‘liq quyilish sodir bo‘lgan Pentikostga olib borganidek. Muhrlash vaqti timsoli bo‘lgan Yoqubning (to‘nkaruvchi) poklanishining boshida 9/11 dagi g‘unchalash,

Yakshanba qonuni vaqtida Isroil xonadonining (gʻolib keluvchining) gʻunchalashini timsolladi. Oxiridagi gʻunchalash avvalgi ahd xalqi bilan bir yuz qirq toʻrt ming oʻrtasidagi farqni belgilamoqda; xuddi Karmil togʻidagi olovning quyilishi Ilyos paygʻambar bilan Baal paygʻambarlari oʻrtasida farq qilganidek. Bu farq bir sinf orqali ifodalanadi: ular soxta tinchlik va osoyishtalik xabari tufayli bashoratan uyatga qolganlar; boshqa sinf esa bashoratan quvonchlidir va ular hech qachon uyatga qolmaydilar.

Misrning Oltita Sanasi

Hizqiyol Misr bilan bogʻliq yana toʻrtta sanani koʻrsatadi; ulardan ikkitasi asirlikning oʻn birinchi yilini, qolgan ikkitasi esa asirlikning oʻn ikkinchi yilini bildiradi.

Oʻn Birinchi Yil Qamali

Va shunday boʻldiki, oʻn birinchi yilda, birinchi oyda, oyning yettinchi kuni, Egamizning kalomi menga kelib, dedi: “Ey inson oʻgʻli, Men Misr shohi Firʻavnni qoʻlini sindirdim; va mana, u tuzalishi uchun bogʻlanmaydi, uni bogʻlab qoʻyish uchun bogʻich oʻralmaydi, qilichni ushlashga qudratli boʻlishi uchun mustahkam qilinmaydi.” Hizqiyol 30:20, 21.

Va oʻn birinchi yilda, uchinchi oyda, oyning birinchi kunida, Egamizning soʻzi menga kelib, shunday dedi: “Ey inson oʻgʻli, Misr shohi Firʻavnga va uning olomoniga ayt: ulugʻvorligingda sen kimga oʻxshaysan?” Hizqiyol 31:1, 2.

Asirlikning oʻn birinchi yilida, oʻttizinchi bobda Misr va Firʻavnni qoʻllari sindiriladi, Bobilning esa qoʻllari quvvatlantiriladi. Oʻttiz birinchi bobdagi oʻn birinchi yilda esa Misrning qulashlari va uning dunyoga taʼsiri koʻrsatib beriladi.

Oʻn ikkinchi yil va Quddusning qulashi

Oʻn ikkinchi yildagi ikki sana Hizqiyol kitobining oʻttiz ikkinchi bobida joylashgan.

Oʻn ikkinchi yilda, oʻn ikkinchi oyda, oyning birinchi kunida Egamizning kalomi menga kelib, dedi: “Ey inson oʻgʻli, Misr shohi Firʻavn haqida marsiya ayt va unga shunday degin: Sen xalqlarning yosh sheriga oʻxshaysan, dengizlardagi mahluq kabisan; sen oʻz daryolaring bilan otilib chiqding, oyoqlaring bilan suvlarni loyqalading va ularning daryolarini bulgʻading. Egamiz Xudo shunday demoqda: Shuning uchun Men koʻp xalqlardan iborat bir jamoa bilan ustingga toʻrimni yoyaman; ular seni Mening toʻrim bilan tortib chiqaradilar.” Hizqiyol 32:1–3.

Shuningdek, oʻn ikkinchi yilda, oyning oʻn beshinchi kunida, Egamizning kalomi menga kelib, shunday dedi: “Ey inson oʻgʻli, Misrning koʻpchiligi uchun marsiya ayt va ularni, yaʼni uni ham, mashhur xalqlarning qizlarini ham, chuqurga tushuvchilar bilan birga yerning eng quyi qismlariga uloqtir.” Hizqiyol 32:17, 18.

Firʻavn va uning olomoni

Oʻttiz birinchi bobning Misr haqidagi hukmida, oxirgi oyatlarda shunday deyiladi:

Men uning qulashining ovozidan xalqlarni larzaga soldim, Men uni chuqurga tushuvchilar bilan birga do‘zaxga uloqtirganimda; va Edenning barcha daraxtlari, Lubnonning sara va eng yaxshilari, suv ichuvchi hammasi, yerning tuban qismlarida taskin topadilar. Ular ham u bilan birga qilichdan o‘ldirilganlar oldiga, do‘zaxga tushdilar; uning bilagi bo‘lganlar, butparast xalqlar o‘rtasida uning soyasi ostida yashaganlar ham. Sen ulug‘vorlikda va buyuklikda Eden daraxtlari orasida kimga o‘xshaysan? Holbuki, sen Eden daraxtlari bilan birga yerning tuban qismlariga tushirilursan; sunnatsizlar o‘rtasida, qilichdan o‘ldirilganlar bilan birga yotursan. Bu Fir‘avn va uning butun olomonidir, deydi Rabbiiy Egamiz. Hizqiyol 31:16–18.

Misr haqidagi o‘ttiz ikkinchi bobdagi hukmda, yakuniy oyatlar o‘ttiz birinchi bobni takrorlaydi va uni kengaytiradi hamda u parallel yakunlovchi bayonotni o‘z ichiga oladi.

Chunki Men tiriklar yurti ustiga O‘z dahshatimni soldim; va u qilich bilan o‘ldirilganlar orasida, sunnatsizlar o‘rtasiga yotqiziladi, ya‘ni Fir‘avn va uning butun olomoni, — deydi Rabbiiy Xudo. Hizqiyol 32:32.

Yigirma to‘qqizinchi bobning o‘n yetti yili

Yigirma to‘qqizinchi bobda ifodalangan o‘n yetti yillik davr ichida joylashgan sanalar Navuxadnazar Misrni zabt etishini va Misrning qirq yillik vayronalik davrini ko‘rsatadi. Qirq sahroni anglatadi va bu yerning ming yil davomida xarob bo‘lib yotishini timsollaydi.

Men yerga qaradim, va mana, u shaklsiz va bo‘m-bo‘sh edi; osmonlarga ham qaradim, va ularda yorug‘lik yo‘q edi. Men tog‘larga qaradim, va mana, ular qaltirardi, barcha tepaliklar esa engilgina silkinardi. Men qaradim, va mana, hech bir inson yo‘q edi, osmon qushlarining hammasi uchib ketgan edi. Men qaradim, va mana, serhosil joy sahroga aylangan edi, undagi barcha shaharlar Egamizning huzurida va Uning qahrli g‘azabi tufayli vayron bo‘lgan edi. Chunki Egamiz shunday degan: Butun yurt xarob bo‘ladi; ammo Men uni tamoman yo‘q qilib yubormayman. Eremiyo 4:23–27.

Hizqiyol kitobining yigirma to‘qqizinchi bobida bayon etilgan Misrning qirq yillik vayronaligining oxirida, fosiqlarning yakuniy tirilishi va ularning oxirgi halokati ko‘rsatib beriladi.

Qo‘rquv, va chuqur, va tuzoq sening ustingdadir, ey yer yuzining aholisi. Va shunday bo‘ladiki, qo‘rquvning shovqinidan qochgan kishi chuqurga tushadi; chuqurning o‘rtasidan chiqib kelgan esa tuzoqqa ilinadi: chunki yuqoridan osmonning derazalari ochilgandir, va yerning poydevorlari qaltirayapti. Yer butunlay parchalanadi, yer tamoman yemiriladi, yer nihoyatda qattiq silkinadi. Yer mast odam kabi u yoqdan bu yoqqa tebranadi, va kulba kabi ko‘chirib tashlanadi; uning itoatsizligi o‘ziga og‘ir yuk bo‘ladi; va u yiqiladi, endi qayta turmaydi. Va o‘sha kunda shunday bo‘ladiki, Egamiz yuksakda bo‘lgan yuksaklar lashkarini ham, yer yuzidagi yer podshohlarini ham jazolaydi. Va ular mahbuslar chuqurda to‘plangandek to‘planadilar, va zindonga qamab qo‘yiladilar, va ko‘p kunlardan keyin ular yo‘qlanadilar. Ishayo 24:17–22.

Misr bilan bog‘liq olti sana orqali birlashtirib berilgan Hizqiyolning xabari, yaqinda keladigan yakshanba qonunidan boshlanib, ming yillikning oxirida yovuz misrliklarning yakuniy halokatigacha davom etadigan yer yuzidagi ajdaho qudratining oxir-oqibatdagi halokatini ko‘rsatib

beradi.

Payg‘ambarlik guvohligida mahluq va soxta payg‘ambar olov ko‘lida o‘z nihoyasiga yetadi; bu Masihning Ikkinchi Kelishini ifodalaydi, ammo ajdarho qudratining olov ko‘lida halok qilinishi ming yillikning oxiridadir.

Va yirtqich hayvon tutib olindi, va u bilan birga uning huzurida mo‘jizalar ko‘rsatib, ular orqali yirtqich hayvonning tamg‘asini olganlarni va uning tasviriga sajda qilganlarni yo‘ldan ozdirgan soxta payg‘ambar ham tutib olindi. Ikkalasi ham tiriklayin oltingugurt bilan yonayotgan olov ko‘liga tashlandi. Qolganlari esa ot ustida o‘tirganning og‘zidan chiqadigan qilich bilan o‘ldirildi; va barcha qushlar ularning go‘шти bilan to‘ydi. Vahiy 19:20, 21.

Hayvon va soxta payg‘ambar bashoratli ma‘noda Masihning ikkinchi qaytishida yakun topadi, ammo ajdaho o‘z qismatiga Masihning uchinchi qaytishida, ming yil keyin duch keladi.

Va men osmondan tushib kelayotgan bir farishtani ko‘rdim; uning qo‘lida tubsizlik qa‘rining kaliti va ulkan bir zanjir bor edi. U ajdarhoni, ya‘ni qadimiy ilonni — Iblis va Shayton deb ataluvchini — tutib olib, uni ming yilga bog‘ladi. So‘ng uni tubsizlik qa‘riga tashladi, uni qamab qo‘ydi va ustiga muhr bosdi, toki ming yil tamom bo‘lguncha u xalqlarni endi aldamasin; shundan keyin esa u qisqa bir muddatga bo‘shatilishi kerakdir. Vahiy 20:1–3.

O‘n Birinchi va O‘n Ikkinchi Yillar

Hizqiyo kitobining yigirma to‘qqizinchi bobidagi ikki sana bilan bayon qilingan “o‘n yetti” yillik davr asirlikning o‘ninchi yilida boshlangan va yigirma yettinchi yilida yakunlangan. O‘ttizinchi va o‘ttiz birinchi boblarning xabarlari o‘n birinchi yilda bayon qilingan, o‘ttiz ikkinchi bobda keltirilgan ikki sana esa asirlikning o‘n ikkinchi yilida berilgan. O‘ninchi yilda, taxminan Quddus qamalining boshida boshlangan o‘n yetti yillik davrdan so‘ng, o‘ttizinchi va o‘ttiz birinchi boblarda bayon qilingan o‘n birinchi yilning Misrga oid ikki xabari keldi. Birgalikda, o‘n birinchi yilning bu ikki xabari yakshanba qonunidan sal oldingi xabarni ifodalaydi. O‘n ikkinchi yilning boshqa ikki Misrga oid xabari miloddan avvalgi 586/585 yilda Quddusning vayron qilinishi paytida yoki undan ko‘p o‘tmay sodir bo‘lgan.

Masihning kelishi haqidagi xabar Yakshanba qonuni paytida baland nido xabariga aylanadigan Yarim tun nidosi xabarining bir qismi sifatida e‘lon qilinadi. Yakshanba qonunidan oldin Misrga oid ikki xabar e‘lon qilinadi, va Yakshanba qonuni paytida yoki undan darhol keyin Misrga oid yana ikki xabar e‘lon qilinadi. Quddusning vayron qilinishi bilan yakun topadigan qamal davomida, ayni bir yil ichida berilgan xabarlarning ikki karra takrorlanishi hamda Yakshanba qonuni paytidagi o‘sha boshqa ikki xabar ikkinchi farishtaning xabarini timsollaydi; unda doimo ikki karra takrorlanish mavjud bo‘ladi.

Ikkinchi xabardan keyin har doim uchinchi xabar keladi.

“Biz qalam va ovoz orqali e‘lonni jaranglatishimiz, ularning tartibini hamda bizni uchinchi farishtaning xabarigacha olib keladigan bashoratlarning tatbiqini ko‘rsatishimiz lozim. Birinchi va ikkinchisiz uchinchi bo‘lishi mumkin emas. Bu xabarlarni biz dunyoga nashrlar va

ma'ruzalar orqali yetkazmog'imiz, bashoratli tarix silsilasida bo'lgan narsalarni ham, bo'ladigan narsalarni ham ko'rsatmog'imiz kerak." Selected Messages, book 2, 104, 105.

Uchinchi xabar paytida sinov eshigi yopiladi. Amerika Qo'shma Shtatlari uchun sinov muddati yakshanba qonuni bilan yopiladi, dunyo uchun esa Mixoil o'rnidan turganida sinov muddati yopiladi. Bu yopilgan ikkala eshik ham doimo ikki qismli bo'lgan ikkinchi xabar bilan oldindan keladigan uchinchi xabarni ifodalaydi.

Ikkinchi farishtaning quvvatlantirilishi Yarim Tungi Nido xabari unga qo'shilganda amalga oshadi. Hizqiyolning o'ttizinchi va o'ttiz birinchi boblarida Misr ustidan aytilgan hukmlar bilan ifodalangan holda, insoniyat ustidan e'lon qilingan bu ikki xabar Yarim Tungi Nido xabari ikkinchi farishta qachon qo'shilishini aniqlab beradi; o'ttiz ikkinchi bobdagi ikki xabar esa baland nido ichida uchinchi farishtaning quvvatlantirilishini ko'rsatadi.

Hizqiyolning insoniy voqealarning murakkab o'zaro ta'siriga oid g'ildiraklari insoniyat uchun oxirgi ogohlantirishni, ya'ni uchinchi farishtaning ogohlantirishini ko'rsatadi; uchinchi farishta esa birinchi va ikkinchi farishtalarning ogohlantirishlaridan tarkib topgandir. Yakshanba qonunidan oldingi Yarim tun nidosi va yakshanba qonunidan keyingi baland nido Hizqiyolning to'rtta sanasi orqali ifodalanadi; bu sanalar yigirma to'qqizinchi bobning Daniel o'n birinchi bob, qirquinchi oyatning yashirin tarixiga mos keluvchi alfa va omega sanalarining "o'n yetti" yili doirasiga tushadi, xuddi shu bobning o'n birinchi oyatdan o'n oltinchi oyatgacha bo'lgan oyatlarida tasvirlanganidek.

Doniyor kitobining o'ninchi bobida Doniyor, Hizqiyol singari, soqov qilinadi. Doniyorning soqov bo'lishi uchta teginishning o'rtasida sodir bo'ladi; birinchi va uchinchi teginish farishta Jabroil tomonidan bo'lgan, o'rtadagi teginish esa Masihning teginishi edi. Doniyor, xuddi Butrus Qaysariya-Filippi bilan xoch oralig'ida bo'lgani kabi, o'rtada turadi. O'rtada Butrus ulug'langan Masihni ko'rди, Doniyor ham o'ninchi bobda xuddi shunday ko'rgan edi. Uch farishtaning o'rtasidagi farishta ikkinchi xabardir, u ikki xabarning birikmasidir.

4-oyning 5-kuni va 1844 yil

Hizqiyo kitobining birinchi bobi, birinchi va ikkinchi oyatlarida Hizqiyo to'rtinchi oyning beshinchi kunida turibdi; bu 1844-yildagi yettinchi oy harakatining o'rtasiga muvofiq keladi. Hizqiyo 1844-yil 19-aprel bilan 22-oktabr oralig'ining aynan o'rtasida turadi; xuddi 1844-yildagi Yarim Tun Faryodining xabarchisi bo'lgan Samuel Snow ham Bostonda ushbu xabarning ilk ravshan bayonini taqdim etgan paytda shunday edi: bu 19-apreldan 93 kun o'tib va 1844-yil 22-oktabrda eshik yopilishidan 93 kun oldin sodir bo'lgan edi. Samuel Snow 1844-yil 21-iyul kuni Bostonda, yettinchi oy harakatining o'rtasida edi; u paytda o'zi bashoratan Butrus bilan Birga O'zgarish Tog'ida, o'n yettinchi Yubiley davrining o'ttizinchi yilidagi Hizqiyo bilan va o'ninchi bobdagi ko'zgudagi vahiy davomida Doniyorga bo'lgan ikkinchi teginish bilan birga turayotganini bilmagan edi. 2026-yil 2028-yilda yakun topadigan yetmishinchi Yubiley davrining qirq yettinchi yilini ifodalaydi.

Sur

Hizqiyoning Quddusga oid oltita ishorasining sanasini ko‘rib chiqishga qaytishimizdan oldin, avvalo Surga qarshi e‘lon qilingan yagona sanani aniqlab olishimiz kerak.

Va o‘n birinchi yilda, oyning birinchi kunida shunday bo‘ldiki, Egamizning kalomi menga kelib dedi: “Ey inson o‘g‘li, Tir Quddusga qarshi: ‘Aha, xalqlarning darvozalari bo‘lgan shahar sindirildi; u menga yuzlandi; endi u vayron bo‘lgach, men to‘lib-toshaman’, — degani uchun, shu bois Egamiz Rabbiy shunday deydi: Mana, ey Tir, Men senga qarshiman va dengiz o‘z to‘lqinlarini ko‘targandek, senga qarshi ko‘p xalqlarni keltiraman. Ular Tirning devorlarini vayron qiladilar va uning minoralarini qulatadilar; Men undan hatto tuprog‘ini ham qirib tashlayman va uni qoya cho‘qqisidek qilaman. U dengiz o‘rtasida to‘rlar yoyiladigan joy bo‘ladi, chunki buni Men aytdim, — deydi Egamiz Rabbiy, — va u xalqlarga o‘lja bo‘ladi. Daladagi qizlari qilichdan halok bo‘ladilar; shunda ular Men Egamiz ekanimni biladilar. Chunki Egamiz Rabbiy shunday deydi: Mana, Men shimoldan Bobil shohi Navuxadretsarni, shohlar shohini, otlar, jang aravalari, otiqlar, lashkarlar va ko‘p xalq bilan Tir ustiga olib kelaman.”

U sening daladagi qizlaringni qilich bilan o‘ldiradi; senga qarshi istehkom quradi, senga qarshi qamal tepaligini uyadi va senga qarshi qalqon ko‘taradi. U devorlaringga qarshi qamal qurollarini qo‘yadi, va boltalari bilan minoralaringni qulatadi. Otlarining ko‘pligidan ularning changi seni qoplaydi; otlilar, g‘ildiraklar va jang aravalari shovqinidan, u darvozunga yorib kirilgan shaharga kirganday kirganida, devorlaring larzaga keladi. Otlarining tuyoqlari bilan u sening barcha ko‘chalarni payhon qiladi; xalqingni qilich bilan o‘ldiradi, va sening qudratli ustunlaring yerga qulaydi. Ular boyliklaringni talon-toroj qiladilar, tijoratingni o‘lja qiladilar; devorlaringni buzib tashlaydilar, va ko‘rkam uyaringni vayron qiladilar; toshlaringni, yog‘ochlaringni va tuprog‘ingni suv o‘rtasiga tashlaydilar. Men qo‘shiqlaringning shovqinini to‘xtataman; arfalarining ovozi endi eshitilmaydi. Men seni qoya cho‘qqisiday qilaman; sen to‘r yoziladigan joy bo‘lasan; endi qayta qurilmaysan; chunki Men, Egamiz, buni aytdim, deydi Rabbiy Xudo.

Egamiz Rabbi Tirusga shunday demoqda: qulashinging ovozidan, yaradorlar faryod chekkanida, o‘rtangda qirg‘in sodir bo‘lganida, orollar larzaga kelmaydimi? Shunda dengizning barcha shahzodalari o‘z taxtlaridan tushadilar, rido-yu liboslarini yechadilar va kashtali kiyimlarini ustlaridan oladilar; ular titroq bilan kiyinadilar; yerga o‘tiradilar va har lahzada titrab, sendan dahshatga tushadilar. Ular sen haqingda marsiya ko‘tarib, senga shunday deydilar: “Ey dengizda suzuvchilar yashagan, shuhrat qozongan shahar, sen qanday halok bo‘lding! Sen va aholing dengizda qudratli edinglar, u yerda yashovchilarning barchasiga vahm solardinglar!” Endi qulagan kuningda orollar titraydi; ha, dengizdagi orollar sening ketishingdan sarosimaga tushadi. Zero Egamiz Rabbi shunday demoqda: Men seni kimsasiz shaharga, aholisi yo‘q shaharlarga o‘xshatib qo‘yganimga; ustingga tubsiz suvlarni keltirganimga va ulkan suvlar seni qoplaganida; seni chuqurga tushuvchilar bilan birga, qadimgi zamon xalqiga qo‘shib pastga tushirganimga va seni yerning tub joylariga, qadimdan huvillab yotgan makonlarga, chuqurga tushuvchilar bilan birga joylashtirganimga, toki sen endi yashalmaydigan bo‘lsang; va Men tiriklar yurtida ulug‘vorlik o‘rnatganimga; Men seni dahshatga aylantiraman, va sen endi bo‘lmay qolasan; seni izlasalar ham, endi hech qachon topilmayasan, — deydi Egamiz Rabbiy. Hizqiyol 26:1–21.

Tir haqidagi xabar Quddus vayron qilingan yilda e'lon qilingan bo'lib, u yaqinda keladigan yakshanba qonuni paytida Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlikning ag'darilishini ifodalaydi. Yakshanba qonuni vaqtida Amerika Qo'shma Shtatlari (Tir) bashoratli ma'noda shodlanadi, chunki u Quddusni ag'darib tashlagan bo'ladi; Sister White Quddusni Luqiyo holatidagi Yettinchi kun adventistlari jamoati deb belgilaydi, Hizqiyol esa uni "xalqlarning darvozalari" deb ataydi. Tir Quddus "edi" deb, ya'ni xalqlarning darvozalari bo'lganini o'tgan zamonda ta'kidlaydi. "Darvoza" bashoratli ma'noda jamoatdir.

U qo'rqib ketdi va dedi: "Bu joy naqadar dahshatli! Bu Xudoning uyidan boshqa narsa emas, bu esa osmon darvozasidir". Va Yoqub erta tongda turib, boshiga qo'ygan toshni oldi, uni ustun qilib o'rnatdi va uning tepasiga moy quydi. Va u o'sha joyning nomini Baytil deb atadi; ammo avval o'sha shaharning nomi Luz edi. Ibtido 28:17–19.

"Baytil" so'zi "Xudoning uyi" degan ma'noni anglatadi, va Sur Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlar jamoatini quyoshga sajda qilishni majburan joriy etishni qabul qilishga majbur etganidan shodlanadi. Ammo quyoshga sajda qilishni majburan joriy etayotganlarning yanglish tantanasiga qaramay, Xudo Hizqiyol orqali shunday deydi: "Ey Sur, mana, Men senga qarshiman va dengiz o'z to'lqinlarini ko'targandek, senga qarshi ko'p xalqlarni ko'tartiraman. Ular Sur devorlarini vayron qiladilar va uning minoralarini qulatadilar."

"Sur devorlari"urning himoyasini ifodalaydi. "Devor" O'n Amrning timsolidir.

"Bu yerda payg'ambar haqiqat va solihlikdan umumiy yuz o'girish davrida Xudoning Shohligining poydevori bo'lgan tamoyillarni qayta tiklashga intilayotgan bir xalqni tasvirlaydi. Ular Xudoning qonunida yuzaga keltirilgan buzilishning tuzatuvchilari—U O'z tanlanganlari himoyasi uchun ularning atrofiga qo'ygan devorning, va adolat, haqiqat hamda poklikka doir Uning amrlariga itoat etish ularning doimiy omonligi bo'lishi kerak bo'lgan o'sha devorning tuzatuvchilaridir." Payg'ambarlar va Shohlar, 677.

Xudoning qonuni himoya devoridir, ammo ko'plikdagi devorlar Qo'shma Shtatlarning Respublikachi shoxining timsoli bo'lgan Tirning farovonligi va muvaffaqiyatini "himoya qilgan" hamda yuzaga keltirgan ikki tamoyilni ifodalaydi.

"Va uning qo'zichoqnikiga o'xshash ikki shoxi bor edi." Qo'zichoqsimon shoxlar yoshlikni, begunohlikni va muloyimlikni bildiradi; ular 1798-yilda payg'ambarga «ko'tarilib chiqayotgan» tarzda ko'rsatilgan Qo'shma Shtatlarning xarakterini aynan ifodalaydi. Amerikaga ilk bor qochib kelgan hamda qirollik zulmi va ruhoniylar mutaassibligidan boshpana izlagan nasroniy surgunlar orasida fuqarolik va diniy erkinlikning keng poydevori ustiga hukumat barpo etishga qat'iy bel bog'laganlar ko'p edi. Ularning qarashlari Mustaqillik Deklaratsiyasida o'z ifodasini topdi; unda «barcha insonlar teng yaratilganlari» va ularga «hayot, erkinlik va baxtga intilish»ning ajralmas huquqi ato etilgani haqidagi ulug' haqiqat bayon etilgan. Konstitutsiya esa xalqqa o'zini o'zi boshqarish huquqini kafolatlaydi hamda xalq ovozi bilan saylangan vakillar qonunlarni chiqarishi va amalga oshirishini nazarda tutadi. Diniy e'tiqod erkinligi ham berildi, har bir insonga vijdoni amriga ko'ra Xudoga sajda qilishga ruxsat etildi. Respublika boshqaruvi va protestantlik bu xalqning asosiy tamoyillariga aylandi. Ana shu tamoyillar uning qudrati va ravnaqining siridir. Butun xristian olami bo'ylab ezilgan

va xo‘rlanganlar bu mamlakatga qiziqish va umid bilan yuzlandilar. Millionlar uning sohillarini izlab keldi, va Qo‘shma Shtatlar yer yuzidagi eng qudratli xalqlar orasida yuksak o‘rin egalladi. ...

Ramzdagi qo‘zichoqqa o‘xshash shoxlar va ajdaho ovozi shu tariqa tasvirlangan xalqning e‘tiqodiy da‘volari bilan amaliyoti o‘rtasidagi keskin ziddiyatga ishora qiladi. Xalqning “so‘zlashi” uning qonun chiqaruvchi va sud hokimiyatlarining harakatidir. Ana shunday harakatlar orqali u o‘z siyosatining asosi sifatida ilgari surgan o‘sha erkinlikparvar va tinchliksevar tamoyillarni yolg‘onga chiqaradi. Uning “ajdahoday so‘zlashi” va “birinchi mahluqning butun hokimiyatini” amalga oshirishi haqidagi bashorat, ajdaho va qoplonga o‘xshash mahluq orqali ifodalangan xalqlarda namoyon bo‘lgan murosasizlik va quvg‘in ruhining rivoj topishini ochiq-oydin oldindan bildiradi. Ikki shoxli mahluq “yer yuzini va unda yashovchilarni birinchi mahluqqa sajda qildirishini” bildiruvchi bayonot esa, bu xalqning hokimiyati papalikka ehtirom ifodasi bo‘ladigan qandaydir bir marosim yoki rioyani majburan joriy etishda ishga solinishini ko‘rsatadi.

“Bunday harakat ushbu hukumatning tamoyillariga, uning erkin institutlari ruhiga, Mustaqillik Deklaratsiyasining bevosita va tantanali bayonotlariga hamda Konstitutsiyaga to‘g‘ridan-to‘g‘ri zid bo‘lar edi. Millat asoschilari cherkov tomonidan dunyoviy hokimiyatdan foydalanilishining oldini olishga donolik bilan intildilar, chunki buning muqarrar natijasi — toqatsizlik va ta‘qibdir. Konstitutsiya shuni nazarda tutadiki, ‘Kongress dinni o‘rnatishga oid yoki uning erkin ado etilishini taqiqlovchi hech qanday qonun chiqarmaydi,’ va ‘Qo‘shma Shtatlar tarkibidagi har qanday lavozim yoki jamoat ishonchi ostidagi xizmat uchun hech qachon diniy sinov malaka talabi sifatida qo‘yilmaydi.’ Faqat millat erkinligining ushbu kafolatlarini ochiqdan-ochiq buzish orqaligina, har qanday diniy marosim fuqaroviy hokimiyat tomonidan majburan joriy etilishi mumkin. Ammo bunday harakatning nomuvofiqligi ramzda ifodalanganidan ortiq emas. U qo‘zichoqsimon shoxlarga ega bo‘lgan hayvondir — e‘tirofida pok, muloyim va zararsiz, ammo ajdaho kabi so‘zlaydi.” Buyuk Kurash, 441, 442.

Amerika Qo‘shma Shtatlarining poydevori Mustaqillik Deklaratsiyasi va Konstitutsiya orqali ifodalangan bo‘lib, ular tegishlicha protestantizm va respublikachilikni ifodalaydi. Himoya va farovonlikning “devorlari” respublikachilik va protestantizmdir; yakshanba qonuni joriy etilganda esa, Mustaqillik Deklaratsiyasi hamda Konstitutsiyaning tamoyillari ag‘darib tashlanadi, chunki Navuxodonosor “devorlaringga qarshi qamal qurollarini o‘rnatadi, va boltalari bilan minoralarini qulatadi.”

Yakshanba qonuni vaqtida barcha “minoralar” qulatib tashlanadi, va minora — najot topish uchun insonning o‘zini o‘zi qutqarishga bo‘lgan urinishida ifodalangan asosiy falsafaga ega bo‘lgan jamoatning ramzidir. Buyuk isyonchi Nimrud va uning minorasi haqida “Prophets and Kings”da shunday xabar beriladi: “Minoraning bir qismi qurib bitkazilgach, uning bir bo‘lagi quruvchilar uchun turar joy sifatida egallandi; boshqa xonalar esa dabdabali ravishda jihozlanib, bezatilib, ularning butlariga bag‘ishlandi. Xalq o‘z muvaffaqiyatidan shodlandi, kumush va oltin xudolarni ulug‘ladi va o‘zlarini osmon va yerning Hukmdoriga qarshi qo‘ydi.” Yakshanba qonuni vaqtida Tir Quddus ag‘darilganidan quvonadi, ammo milliy murtadlik ortidan milliy halokat keladi, va shunda shimol podshohi Qo‘shma Shtatlarning devorlari va minoralarini qulatib tashlaydi.

Keyingi maqolada Hizqiyoldagi Quddusga oid oltita sanani ko‘rib chiqishni boshlaymiz.